dědicem při výpočtu povinného dílu. Jedná se o to, že nebyl vzat zřetel na plnění podle § 785 násl. případně kollaci podle § 788 o. z. o. Opomenutím vpočtení došlo ke zmenšení poz. jmění, pokud mělo tvořiti základ pro výpočet povinného dílu. Jedná se tedy pouze a jedině o korekci chybného výpočtu a nikoliv tedy o doplnění povinného dílu ve smyslu § 755 o. z. o.

Otázka přípustnosti žaloby jest jistě jasna. Ovšem jiná jest otázka meritorního posouzení věci. Zde dojde zajisté k uplatnění. § 790 o. z. o.

Další otázkou jest ovšem, zda soudce bude při věcném posouzení vykládati první větu § 790 o. z. o. striktně, totiž že započtení do povinného dílu musí býti zůstavitelem výslovně nařízeno.

K tomu jest podotknouti, že zůstavitel nemusí jedině v posledním pořízení expresis verbis tuto svoji vůli vyjádřiti, nýbrž ji i jiným způsobem dáti najevo. Směrodatnými mohou býti i okolnosti to které plnění zůstavitelovo, spadající pod ustanovení o vpočtení, provázející. V takovém případě není ani třeba, aby zůstavitel projevil svoji vůli k vpočtení přímo.

Úvahy o tom lze však úspěšně rozvinouti pouze na praktických případech.

Dr. Josef Janatka:

Platí se při dobrovolných dražbách chudinské procento z hodnoty věcí, jež nebyly prodány?

(Případ z praxe, jako příspěvek k otázce přetížení nejvyššího soudu správního.)

Snad by každý odpověděl na tuto otázku: Neplatí.

Správní úřady však projevily v případě níže uvedeném názor opačný, odůvodněný velmi podivně a teprve u nejvyššího soudu správního dovolal se postižený nápravy.

V praxi jest častý případ, kdy spoluvlastníci nemovitosti prodávají v dobrovolné veřejné dražbě nemovitosti, aby se rozdělili o výtěžek. Stává se rovněž velmi často, že nemovitost vydraží některý ze spoluvlastníků, který pak zde vlastně kupuje jen podíly spoluvlastníků, neboť přece svých vlastních podílů koupiti nemůže, když je již má.

Tak stalo se i při dobrovolné dražbě 7. listopadu 1930, v níž za dům čp. 123 v K. učinil nejvyšší podání 112.000 Kč spoluvlastník jeho F. P., jemuž bylo připsáno do vlastnictví již dříve 20/64 této nemovitosti.

Soud vydal mu odevzdací listinu a v té (ač to ani nebývá obvyklé) konstatoval:

1. že vydražil F. P. 44/64 domu čp. 123 v K. za nejvyšší podání 77.000 Kč (t. j. 44/64 ze 112.000 Kč);

2. že neprodáno zůstalo při této dražbě zbývajících 20/64 téže nemovitosti, a to z toho důvodu, že vydražovatel F. P. jest sám jejich vlastníkem a tudíž nemohl jich vydražiti.

Soud udělil proto svolení ke vkladu vlastnického práva pro F. P. k vydraženým 44/64 domu, ostatních 20/64 zůstalo mu připsáno podle původních titulů nabývacích.

Notář, kterého spoluvlastnictví vydražené reality pověřili rozdělením nejvyššího podání a vyrovnáním svých závazků a povinností z této dražby, zaslal příslušnému úřadu na chudinské procento 770 Kč; brzy na to byl úřadem vyzván, aby doplatil ještě částku 350 Kč (připadající na 37/64 domu, jež zůstaly nevydraženy, jak výslovně okresní soud konstatoval) a když odmítl tak učiniti, vydal zmíněný úřad platební rozkaz, kterým uložil F. P. zaplatiti tuto částku.

F. P. si ovšem stěžoval, v rekursu dovolal se hlavně obsahu odevzdací listiny, v níž výslovně bylo uvedeno, že svých podílů na nemovitosti, z nichž právě byl doplatek chudinského procenta předepsán, nemohl vydražiti, ale nebylo mu to nic platné.

Zemský úřad stížnost zamítl, odůvodniv své zamítavé stanovisko takto:

Ze spisu okresního soudu jest patrno, že podle podmínek ze dne 17. dubna 1930 byla povolena a provedena veřejná dobrovolná dražba domu čp. 123 v K. a že jste tuto nemovitost vydražil za nejvyšší podání 112.000 Kč. Jest sice správná námitka Vaší stížnosti, že zmíněná nemovitost byla ve Vašem vlastnictví v den dražby částí 20/64, nemá však místa námitka, že z tohoto důvodu jste zmíněný podíl na nemovitosti neprodal, ničeho za něj nestržil a že tedy nejste povinen platiti příslušné chudinské procento.

Podle § 267 nesporného patentu č. 208/1854 ř. z., může každý dáti svůj majetek veřejnou dražbou prodati a z takovéto dobrovolné veřejné dražby platí se podle § 21 zákona čís. 59/1868 z. z. ve znění zákona čís. 46/1896 z. z., zvláštní dávka zvaná chudinské procento ve výši 1% hrubého výtěžku dražby vyjádřeného nejvyšším podáním, za něž byla věc příklepnuta. Povolením dobrovolné veřejné dražby určité věci vzdává se její majitel svého vlastnictví ve prospěch toho, kdo vyhověv dražebním podmínkám, učinil nejvyšší podání, za které pak byla mu vydražená věc přiznána, a dřívější její majitel toto nejvyšší podání získává.

Dražba jest tedy zvláštní prodejní úkon, kde jak osoba vydražitelova, tak i prodejní cena není předem známa, a vydražitel nabývá vlastnictví dražené věci nikoli jako právní nástupce vlastníka této věci, nýbrž samostatně z toho důvodu, že při dražbě učinil nejvyšší podání.

Z toho plyne, že dražbou nenabývá se vlastnictví dražené věci způsobem odvozeným, nýbrž způsobem originárním (!) a jest tedy přípustno, aby i vlastník věci dané do dražby, tuto věc vydražil a vzniká tak nový právní poměr, odlišný od dřívějšího, byť i snad prakticky oba tyto poměry byly totožné.

V daném případě jste jako spoluvlastník dražené nemovitosti, tuto celou nemovitost za nejvyšší podání vydražil a získal tedy nového vlastnického práva i ke svému dřívějšímu spoluvlastnictví, které jste dal veřejnou dražbou do prodeje.

Poněvadž povinným subjektem chudinského procenta jest prodávající, tedy v případě spoluvlastnictví všichni spoluvlastníci podle poměru svého podílu, jste povinen zaplatiti poměrnou část vyměřeného chudinského procenta, třebaže jste byl stran svého spoluvlastnického podílu prodávajícím i vydražitelem.

Na stížnost, která poukázala zvláště na právní nemožnost koupě vlastních věcí a pochybenou právní konstrukci dobrovolné dražby co originálního způsobu nabývacího, zrušil nejvyšší soud správní toto rozhodnutí zemského úřadu nálezem ze dne 22. února 1935 č. j. 11.220/35, v jehož odůvodnění mimo jiné jest uvedeno:

Chudinským procentem jest rozuměti 1% z prodejní ceny vydraženého objektu. Základ pro výměru této dávky jest tedy peníz, kterého se z dražby dostane prodávajícímu.

Spoluvlastník nemovitosti, která byla dána do dražby, má podle zákona také právo dražby se zúčastniti, ale je přirozeno a z pojmu vlastnictví vychází, že nemůže sám sobě svoji vlastní věc prodati a tedy nemůže ji ani koupiti. Činí-li tedy spoluvlastník podání, činí je jedině na tyto díly nemovitosti, které nejsou jeho vlastnictvím a proto také, dosáhl-li příklepu, nabývá vlastnictví jen k těmto dílům a jen za tyto díly platí, resp. skládá dražební výtěžek. Nejvyšší podání, za něž nemovitost příklepnuta, má v takovém případě význam jen pro otázku, komu z dražitelů má býti udělen příklep. Za prodejní cenu vydražené nemovitosti nelze však pokládati toto nejvyšší podání celé, nýbrž jen onu jeho část, která připadá na podíly nemovitosti, jež dražbou skutečně byly prodány, t. j. ty, které nenáležely vydražiteli.

Tomuto stavu odpovídá i stav věci jak se ze spisů jeví; fakticky veřejnou dražbou prodány byly jen díly domu, které nepatřily stěžovateli, nýbrž ostatním spoluvlastníkům; jen tyto díly stěžovatel koupil a za ně zaplatil dražební cenu 77.000 Kč. Poněvadž pak, jak výše bylo dovozeno, základ pro výměru chudinského procenta jest ten peníz, kterého se z dražby dostane prodávajícím základem pro vyměření chudinského procenta pouze ona část, kterou stěžovatel zaplatil za vydražené díly obou posléze jmenovaných spoluvlastníků, t. j. 77.000 Kč, z níž také chudinské procento ve výši 770 Kč bylo prodávajícími zaplaceno.

Má-li tedy žalovaný úřad z úvah, které uvádí v naříkaném rozhodnutí za to, že dražební procento nutno zaplatiti i z té částky, která z nejvyššího podání připadá na podíl vydražitele-stěžovatele, spočívá jeho náhled na mylném právním názoru, pro kterýž bylo nutno naříkané rozhodnutí zrušiti podle § 7 zákona o. s. s.

Jak patrno, vycházely v tomto případě správní úřady od nejvyššího podání, uvedeného v dražebním protokole, aniž se zabývaly otázkou, jaké modifikace doznalo toto nejvyšší podání okolností, že je učinil spoluvlastník. Snad by bylo vhodno proto pojímati napříště již do dražebních podmínek odstavec toho obsahu, že učiní-li nejvyšší podání spoluvlastník dražebné věci, vydraží tím jen podíly spoluvlastníků za kvotu z nejvyššího podání, připadající na spoluvlastníky, kdežto svůj podíl podržuje ve vlastnictví svém podle původních titulů nabývacích.

Jest to sice samozřejmo, ale jak názory správních úřadů, projevené v tomto případě ukazují, nikoli zbytečno.

*

Mám za to, že tento případ jest vhodný příspěvek pro studium otázky přetížení nejvyššího soudu správního.

Nejvyšší soud správní jest přetížen prací, to jest všeobecně známo. Připravuje se prý nový zákon, který má tomu aspoň částečně odpomoci snad tím, že budou zvýšeny kolkové poplatky a vyloučeno přezkoumání rozhodnutí správních úřadů nejvyšším soudem správním ve věcech nepatrných.

Takové řešení nezdá se býti spravedlivé.

Kdo sleduje sbírku rozhodnutí nejvyššího soudu správního, shledá, že těch případů, kdy rozhoduje soud proti názoru úřadů správních neb finančních, není málo, naopak příliš mnoho. A to ještě nejsou rozhodnutí všechna, neboť sbírka pravidelně neotiskuje již stejné neb podobné případy.

Snad vhodnější by bylo stanoviti povinnost stěžovatele, nahraditi výlohy řízení podle tarifu, který by byl vydán, pakli stížnost jeho bude zamítnuta jako bezdůvodná, ale také uložiti tuto povinnost k náhradě výloh správnímu úřadu, pakli bylo jeho rozhodnutí zrušeno, ať pro nezákonnost, či vady řízení.

Zajisté by se tím docílilo, že správní úřady by se snažily o to, aby jejich rozhodnutí byla odůvodněna více právem, než jen prospěchem státu, když v konkretním případě právo jest na straně soukromé osoby. Případ výše uvedený může snad právě tím zajímati, k jak pochybné konstrukci právní (nabytí dobrovolnou dražbou jako originální způsob nabývací) sáhl správní úřad, aby svůj požadavek odůvodnil.

Pouhé zvýšení kolku na stížnost postihne opět jen stěžovatele; ale ten již za dnešního stavu jest těžce postižen tím, že musí platiti vždy výlohy stížnosti na nejvyšší soud správní, která musí býti podepsána advokátem a pravidelně též výlohy předchozích stížností v řízení správním, neboť málokdy má stěžovatel takové vědomosti právní, aby mohl žádost sám náležitě odůvodniti a musí tedy vyhledati pro ni právního zástupce. Vždyť nejvyšší soud správní rozhoduje na podkladě skutkové podstaty, zjištěné v řízení správním, nova nejsou přípustna a záleží tedy mnoho již na stížnostech u úřadů správních.

A uváží-li se, že řízení správní má u nás také tři až čtyry instance, pak jest jisto, že strana má již značné výlohy, k průtahu času ani nehledě, než věc se dostane k nejvyššímu soudu.

Zde bylo by uvažovati o tom, zda nebylo by vhodno, aby notářům bylo dovoleno podepisovati stížnosti na nejvyšší správní soud alespoň v těch případech, kde strany vzdaly se veřejného ústního líčení a kde tedy nejvyšší soud správní rozhoduje v neveřejném zasedání, což jest případ velmi častý. Vždyť zde činnost notáře jest úplně táž jako při stížnosti na správní úřad a nejvyšší správní soud při způsobu vyřizování stížnosti si zde počíná téměř stejně jako správní úřad. Jest jisto, že dosavadní stav i zde způsobuje straně zvýšení výloh, když touž věc má znovu od počátku studovati na místo dosavadního právního zástupce — notáře, právní zástupce nový — advokát.

Ve venkovských okresech, kde není advokátů, zastupuje strany v řízení správním, resp. finančním téměř vždy notář, v ostatních místech pak ještě ve značném počtu případů. Provede-li svoji věc správně u těchto úřadů, pak jistě jest způsobilý obhájiti ji i u nejvyššího soudu správního. Ostatně — jest přece známo — že v podobných případech již i dnes stížnost vypracuje si notář, který ji ovšem musí dáti za dnešního stavu podepsati svému známému advokátu. Těch případů jest velmi mnoho a z notářských kanceláří vyšlo ve skutečnosti mnoho stížností, jímž nejvyšší soud správní vyhověl a které přispěly k objasnění právního stavu v různých sporných otázkách, zejména poplatkových a finančních. U notáře vyžaduje se dnes zvláště značná znalost tohoto oboru právního — vždyť podle § 1 zákona poplatkového předmětem poplatků jsou právní jednání a listiny a sepisování jich jest přece hlavní obor činnosti notářské. Jsem dalek toho, abych snad upíral advokátům důkladné znalosti těchto oborů právních, ale mám za to, že notářům se upírá tato činnost neprávem a jen nedopatřením zákonodárcovým, jež se stalo již při stylisaci rakouského zákona o nejvyšším správním dvoře (soudě).

Rovněž nezdá se býti správné vylučovati z působnosti nejvyššího správního soudu případy nepatrné. I v nepatrných případech musí býti zajištěno, aby strana domohla se práva. Nejvyšší správní soud jest přece v takových případech vlastně první a jedinou instancí, před níž strana soukromá i žalovaný úřad mají rovnocenné postavení stran před soudem. V řízení správním tomu tak není, neboť zde úřad vždy bude hájiti zájmy fisku: Teorie jest tohoto nedostatku t. zv. správního soudnictví dobře vědoma, proto určitá reforma v tomto směru byla zamýšlena při zamýšleném župním zřízení, které ovšem nevešlo nikdy v platnost.

Kdyby tedy skutečně měly býti věci nepatrné vyloučeny z působnosti nejvyššího správního soudu, bylo by třeba dříve pečovati o nějaký spolehlivý náhradní orgán za něho pro tyto záležitosti, jímž by ovšem nikdy nemohl býti správní úřad sám, interesovaný na věci zájmem státu, třeba v neshodě se skutečným právem.

ZE DNE

Notář **Antonín Sixl** v Novém Bydžově zemřel. V posledním čísle našeho listu vzpomněli jsme významného životního výročí 80 let novobydžovského notáře pana Antonína Sixla a již ho není mezi námi. Dne 31. července 1935 ztratili jsme v něm pracovitého a milého kolegu, jenž byl oblíben a vážen jak svými kolegy, tak obecenstvem na obou svých působištích v Nechanicích i Novém Bydžově.

Stav notářský zachová mu povždy čestnou a vděčnou paměť!

Dne 26. července 1935 zemřel po delší chorobě pan **Václav Musil,** notář v Lounech, ve věku 60 let. Byl po vykonaných studiích a přípravné praxi právní jmenován v roce 1921 notářem v Lounech, kde působil nepřetržitě až do svého úmrtí.

Zesnulý požival jako notář ve svém působišti velké obliby a důvěry své klientely. Notářský stav ztrácí v něm zdatného příslušníka a milého kolegu.

Budiž mu zachována vřelá vzpomínka!

Předseda Spolku čsl. notářů, komorní president p. JUDr. Jaroslav Čulík, oslavil dne 28. července 1935 padesátiletí svého doktorátu. Vzácného jubilea tohoto vzpomněly Spolek i komora srdečnými pozdravnými přípisy, jakož i článkem v „Národních Listech". Radost z tohoto jubilea nám kazí jen obava, že pan president dr. Čulík jest rozhodnut na své místo notářské i na všecky stavovské funkce vzhledem ke svému stáří a zdravotnímu stavu resignovati; doufáme však, že se nám podaří pana presidenta od tohoto úmyslu ještě odvrátiti.

Třicet let nepřetržité služby u jediného zaměstnavatele oslavil v červenci t. r. p. Rudolf Pelant, ředitel kanceláře p. notáře dr. Jaroslava Ponce v Praze-Žižkově. — **Padesát let nepřetržité služby** v jediné notářské kanceláři oslavil v téže době p. Antonín Šebesta, ředitel notářské kanceláře v Sušici. Oběma zasloužilým úředníkům vyslovila notářská komora pražská u příležitosti jejich jubileí své uznání a udělila jim čestné peněžité dary.

Přeložení. Ministr spravedlnosti přeložil pp. notáře: Miloslava Vůle z Dolních Kralovic do Chrudimě, Františka Vincence z Lomnice nad Lužnicí do Skutče, JUDr. Jana Aldorfa z Vysokého nad Jizerou do Soběslavě, Jakuba Rejchu z Bělé pod Bezdězem do Rakovníka; na Moravě: Dr. Františka Zlámala ze Strážnice do Kojetína, Dr. Eduarda Lisku z Velké Bíteše do Moravské Ostravy, Josefa Jaroše z Ivančic do Brna, Dr. Karla Navrátila z Opavy do Moravské Ostravy, Ludvíka Haase zeŽdánic do Ivančic.

Jmenování. Ministr spravedlnosti jmenoval kandidáty notářství: Dr. Pravoslava Jeníka notářem v Příbrami, Dr. Josefa Mešejdu notářem v Kostelci nad Černými lesy, Jana Bosáka notářem ve Vysokém nad Jizerou, Vratislava Brauma notářem v Nepomuku, Dr. Antonína Černého notářem ve Zbirohu, Dr. Zdeňka Šlemra notářem v Bělé pod Bezdězem, Dr. Jana Andrejse notářem v Lomnici nad Popelkou, Dr. Ferdinanda Vojtíka notářem ve Vrchlabí; na Moravě: Dr. Zdeňka Ku-